

Aappariinni nakuusertarneq pillugu saqqummiineq

Nina Schütt

”Nakuusertarneq aaqqiissutaanngilaq - Nuuk 2009”

Saqqummiussap sammivia:

- Aappariinni annersaasarnerup oqaluttuassartaa – (aallartittarnera oqaluuserineqartalernalu
- Aappariinni annersaasoqartarnera pillugu ilisimasat – atugaanera, navianaatigisai kingunerisartagaalu
- Annersaasarnerup kinguaariinnit ingerlateqqinnerartarnera
- Aappariinni annersaasarnerup pinaveersaartinnissaa – aappariinni ilaqutariinnilu annersaasarnerup atugaanerata annikillisarnissaanut aqqutissat (DK-miit USA-miillu assersuusiarineqartut)

Aappariinni annersaasarnerup oqaluttuassartaa – Nunarsuaq Tamakkerlugu

- USA-mi sorsunnersuup siulliup kingorna inuusuttut inooriaasiat allanngorpoq – meeraanermiit inersimasunngornermut ikaarsaariarneq nutaaq aallartippoq.
- Sorsunnersuup aappaata kingorna inuusuttut misileraasalerput katitsigatik aappaqartalerlutik.
- Piffissap tamatuma nalaani arnanik annersaasarneq pinerlunnertut isigineqalerpoq – aappariinnerullu iluani annersaaneq illuatungerisap atortagaatut taaneqartalerluni.
- Aappariinni annersaasarneq USA-mi 1957-imi ilinniarnertuunngorniarnarfinni naapeqateqartarnermut atatillugu angutit inuusuttut kinguaassiutigut innarliisarnerannik misissuineranut atatillugu eqqartorneqalerpoq – aatsaalli 80-kkunni inuusuttut aappariit akornanni aamma annersaasarneq innarliisarnerillu atuuttarneri iluamik sammineqalerput. Oqaatsillu ineriartorlutik → oqariartaaseq (inuusuttuni) aappariinni annersaasarneq pinngorpoq (teenage) Dating violence.

Aappariinni annersaasarnerup oqaluttuassartaa – Nunarsuaq tamakkerlugu

- Danmarkimi aappariinni annersaasarneq qanittumut allaat inersimasut akornaniinnaq pisartutut isigineqarpoq ilaatigut nuliamik annersaanertut, angerlarsimaffimmi perulluliornerut ilaqutariinnilu annersaanertut. (Naak eqqartorneqartarnera ammaneruleriartoraluartoq suli suaassutsimut tunngatinneqartarpoq, tamannalu inuusuttut aappariinnerup iluani annersaasarnerup misigissuseqarfigineranut attuumassuteqarpoq – tamannalu kingusinnerusukkut iserfigiumaarpara)
- Oqaaseq aappariinni annersaasarneq ilaqutariinni annersaaffiusartuni meeqqat inuusuttullu peqatigiiffiannit 2005-imi atornerqaqqaarpoq.
- Aappariinni annersaasarneq siullermeerluni Danmarkimi 2007/2008 misissuiffigineqarpoq – tamatuma kingorna inuusuttut inuusuttullu aappariit iluanni annersaasarneq sammineqarneruleriartorluni.

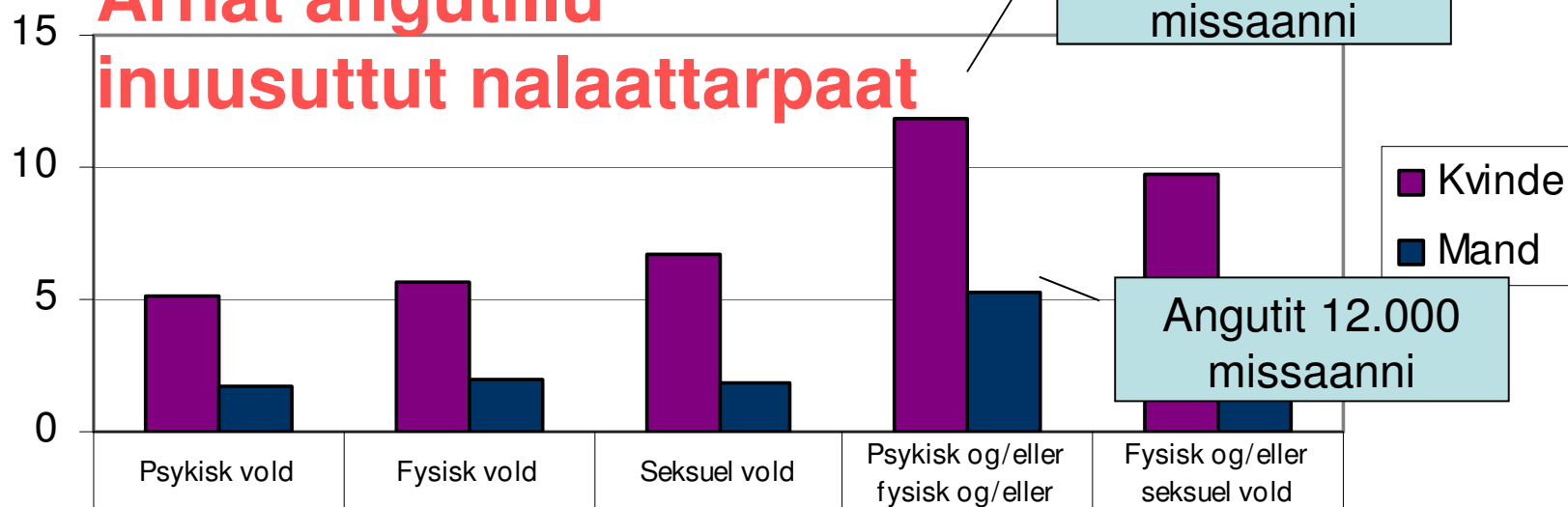
Aappariinni annersaasarnerup nassuiaatissartai?

- Annersaaneq iliuusaavoq siorasaarine-rulluniluunniit, suungaluaruniluunniit – inummik allamik innarliineruvoq ajoqusiinerulluniluunniit.
- Tarnikkut, timikkut, kinguaassiuutigut, digitalikkut, aningaasaqarnikkut innarliineq
- Maannakkut siornatigulluunniit aapparisaq – qanorluunniit ittumik aappariikkaluaraanni
- Angutinik arnanillu kiisalu suaassuseqatigisamik inooqateqartatut.

Aappariinni annersaasarneq pillugu ilisimasat

Danmarkimi inuusuttuni 16-24 ukiulinni aappariinni tarnikkut, timikkut kinguaassiutigullu innarliisarneq arnani angutinilu atugaanera, agguataarlugu, 2007-imi

Arnat angutillu inuusuttut nalaattarpaat

■ Kvinde	5,1	5,6	6,7	11,9	9,8
■ Mand	1,7	2	1,9	5,3	3,8

Inuusuttut aappariinnilu annersaasarneq sunik ilisimasaqarfigaagut (DK-mi misissuinerit)

- Pingaartumik inuusuttuaqqat navianartorsiorsinnaasut. DK-mi misissuineq nivissat 16-19 ukiullit aappariinnermik misilittagaqanngitsut (sivikitsumik aappaqarsimasut)
- Annersartittut imigassamik, ikiaroonartunik atuinissamut siusissukkullu atoqateqartalernermit qaninnerulertartut paasineqarpoq.
- Atugarliornissamut qaninnerulerlutik, tarnikkut ajornartorsiuteqarlutik, imminut navianartorsiortillutik imminullu toqoriarnissamut qaninnerusarlutik.
- Arlallit ikiortissarsiorneq ajorput, DK-mi arnat 77 %-ii angutillu 83 %-ii. Ilaatigut annilaanganeq, annersartittarneq, sumukarfissaarunnerlu pissutigalugit ilatsiinnartarlutik.

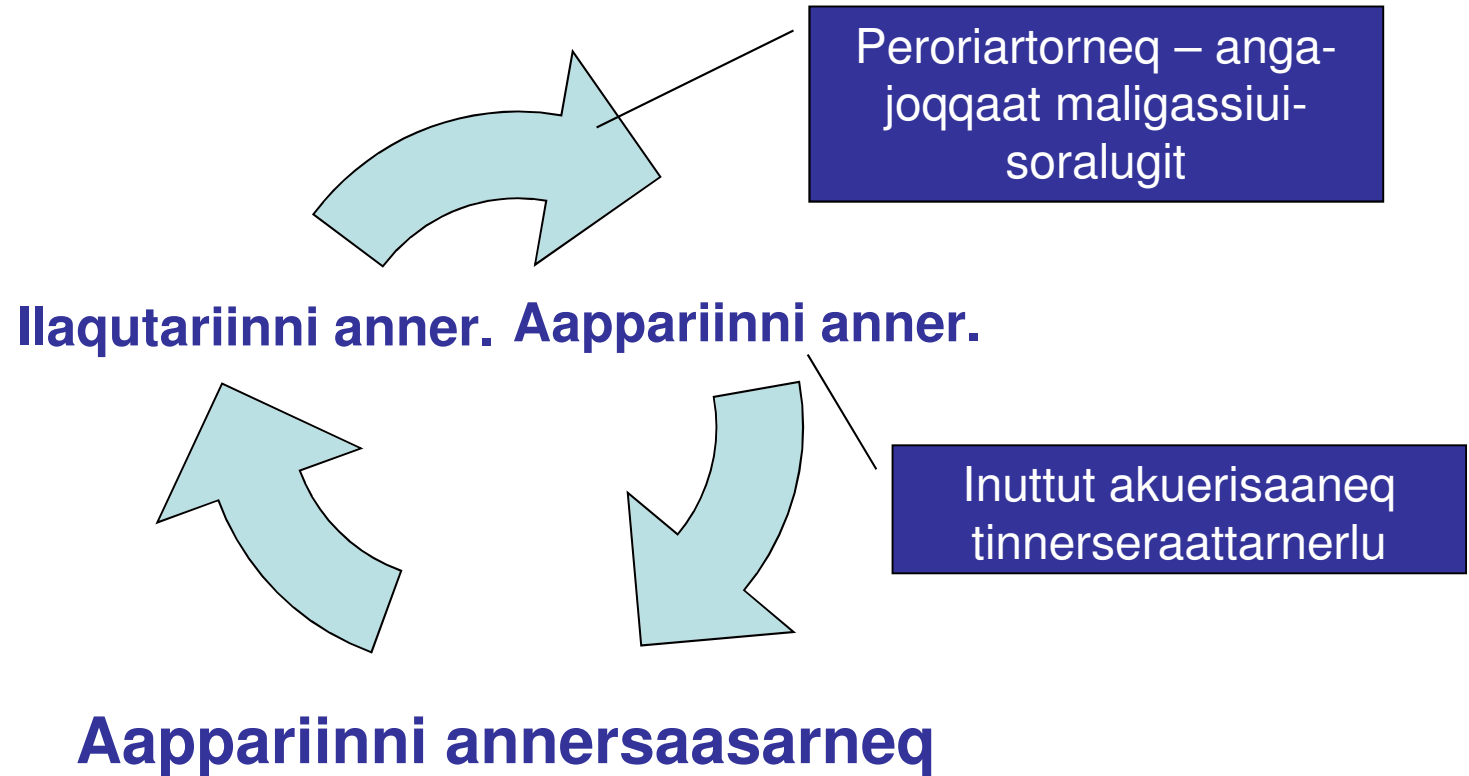
Inuusuttut aappariinnilu annersaasarneq nanginnera

- Inuusuttut amerlasuut kammalaatiminnit avatangiisiminniillu aappartaarnissaminnut tatineqartutut misigisimasarput
- Inuusuttut amerlasuut ningarneq, sangiannerlu asanninnerunasorisarpaat – killiliilluarsinnaasaratik – qanoq isumannaatsumik atoqateqarnissaq tamaat naluneq ajorpaat – iluamilli eqqarsarluarnissaq eqqarsaatigivallaartarnagu.
- Inuusuttut amerlasuut annersaanikkut misigisatik qanoq paasissanerlugit nalornisarpaat – pingaartumik nukappissat. Aammattaaq niviaaluppasuit aapparminnik unataasartut tamanna annersaanerusoq immikkoortikkuminaatsittarpaat.

Aappariinni annersaaneq annersaasarnerillu allat

- Ilisimatusarnerup takutippaa nammineq annersaasarneq aappariinnilu annersaasarneq, aapparissamut allanullu annersaasarnermut imminnut attuumassuteqartartut.
- Sakkortuuliortarnerit aappariinnilu annersaasarnerup imminnut attuumassuteqartarneri
- Ilaqutariit aappariillu akornanni annersaasoqartarnera imminnut attuumassuteqartarneri. Ilaqutariinni annersaasoqartartuni peroriartorneq inuusuttut nammineq annersaasalernissaannut annersartinnissaalluunniit qaninnerusarpoq

Ilaqutariinni annersaasarnerup kingornuttagaasarnera (the cycle of violence)

Pinaveersaartitsinermi periarfissat

Ilaqutariinni aappariinnilu annersaasarnerup (angajoqqaat akornanni annersaasunik isigisartut aamma eqqugaasut) attuumassuteqarluinnarneri. **Kisianni** inuusuttut annersaasoqartartumi peroriartortut/eqqugaasartut tamarmik aapparisamut annersaasunngorneq ajorput – Taamaattumik aappariinni annersaasarnerup unitsinnissaanut aammali siunissami ilaqutariinni annersaasoqartarsinnaanerata pinngitsoortinnissaanut periarfissaqarluartarpoq.

Inuusuttuunerup nalaani inuusuit angajoqqaaminniik kaanngariartortarput taamaammallu avatangiiserisaatigut soorlu kammalaatai nalunngisaalu aqutigalugit– tamanna pinaveersaartitsiniarnermi atorluarneqarsinnaalluni

USA-mi pinaveersaartitsineq

- Naalagaaffiit aaqqissuussaat – Nuna Tamakkerlugu Aappariinni Annersaasarnermik Akiuiniarneq - National Dating Violence Awareness week (februarimi sap. ak. siulleg) pisartoq, Senatemiik tapersersorneqartoq
- Nammineq kajumissutsiminnik ingerlasut peqatigiiffippassuit tapersersuisartut, siunnersuisartut paasisitsiniaasarlutillu – arlalitsigut assersuutinik / maligassiuissusamik tunaartaqarlutik
- Ilinniarnertuunngorniarsiit, ilinniagartuunngorniarsiillu arlallit upalungaarsimanissamut pilersaaruteqartarput, siunnersuillutik, peqatigiinnermilu pissuserissaarnissaq pillugu paasissutissiisarlutik. (assersuuteqarit)

DK-mi suliniutit

- Ilaqutariinni annersaasoqarfiusuni meeqqat inuusuttullu eqqugaasut Peqatigiiffiat (qulequttanik sammisaqarnerit, filmernerit allallu)
- Naalakkersuisut/Det kriminalpræventive råd www.ditforhold.dk
- Lokk filmi piviusulersaarut aamma spil
- Girltalk, dannerhuset, Maryfonden

Pinaveersaartitsineq pillugu isummersuutit

- Appariinni annersaasarneq inuusuttorpasuit akornanni paqumigineqarpoq – amerlasuut isumaqartarput tamanna pissusissamisoortoq ilisimalluarnangulu. Inuusuttut arnanik (inersimasunik) annersaasarneq pillugu maannamut oqariartuutigineqartartut naleqqersuussinaneq ajorpaat.
- Aappariinni annersaasarneq nukappiaqqanit niviarsiaqqanillu aamma misigineqartarpoq – taamaammat oqaasissat nalaassaqartumit annersaasumillu tamanit paasineqarsinnaasunngorlugit sanarfineqassapput – arnat piginnaatitaaffiik sorsuutiginnittut periusaasa assingi atorsinnaanngilagut.
- -Ilaatigut nukappiaqqat akornanni annersaaniartarneq sakkortusissanngippat
- Aamma nivissani annersaasoqartarpoq (immaqa assigiisitsinissap sunniutaasa ilaat) taamaammat arnat annersaasarnerat PITSAASUUNNGITSOQ oqariartuutigissallugu aamma pingaaruteqarpoq
- Angajoqqaat inuusuttamik aappaqalernissaannut maligassiuuisuusarput – taamaattumik angajoqqaat (inersimasullu allat) inuusuttatik pimooruttassavaat – naak inuusukkaluarlutik aamma sakkortuunik misigissuseqartarput اساسamiillu annersinneqarneq taamatuttaaq paasiuminaassinnaasarluni.
- Inuusuttut nuannersumik aappariinnissamut ikiukkit (ilinniartikkit) taamaalillusilu killissaminnik qaangiisinneqartutut misigigunik tamatuma akuersaanginnannginnissaanut sakkussaannik periarfissaqarnerannillu ajoqersuullugit.